

Notat vedr. *Den Danske Ordbog*

Den Danske Ordbog (<https://ordnet.dk/ddo/>) stiller opdateret og ekspertbaseret viden om ordenes brug og betydning frit til rådighed for hele befolkningen. Den udgives af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab på hjemmesiden ordnet.dk, der også huser *Den Danske Ordbogs* store forgænger *Ordbog over det danske Sprog* og tekstsamlingen *KorpusDK*.

Den Danske Ordbog har i løbet af de 10 år den har eksisteret i digital form, oplevet en massiv vækst i antallet af daglige brugere. I dag yder ordbogen hver dag sproglig førstehjælp til op mod 130.000 brugere af det danske sprog. Dermed er den blandt de 100 mest benyttede danske hjemmesider overhovedet. Ganske særlig er den en vigtig resurse i undervisning på alle niveauer.

En public service-ydelse

I sin digitale form tilbyder *Den Danske Ordbog* hvad man kan kalde sproglig public service: fri adgang til opdateret og kvalitetssikret viden om ordenes betydning og brug i moderne dansk.

Verden og dermed sproget er i konstant bevægelse. Nye ord, og nye ord-sammensætninger, kommer til – og gamle ord får nye betydninger eller nye betydningsnuancer. Gennem løbende opdateringer sørger vi for at ordbogen til stadighed er aktuel. Vi opdaterer ordbogen 2-3 gange årligt, hver gang med mellem 700 og 1700 nye ord og betydninger.

Ordbogen er blevet et uomgængeligt redskab til at opretholde og skærpe den sproglige bevidsthed hos brugere af det danske sprog – og dermed gøre os alle sammen til bedre sprogbrugere.

Ordbogen er dermed et væsentligt redskab i den demokratiske debat. Og med den nyeste teknologiske udvikling kan vi gøre ordbogen endnu mere relevant for befolkningen. Med et lille computerprogram vil vi kunne integrere en opslagsfunktion på offentlige hjemmesider således at alle der læser fx på borger.dk, skat.dk og sundhed.dk, vil kunne slå ord de ikke forstår, op i *Den Danske Ordbog* og få forklaret deres betydning. Således kan vi lette og forbedre kommunikationen mellem den enkelte borger og det offentlige og altså udvide vores public service-ydelse, ikke mindst til gavn for ikke-læsevante borgere og borgere med dansk som andetsprog. Men det forudsætter at ordbogen til stadighed opdateres.

Vi har allerede påbegyndt et samarbejde af denne karakter med encyklopædien *Den Store Danske*, der relanceres på platformen lex.dk i 2020.

Fremtidig finansiering

Arbejdet med ordbogens fortsatte udvikling og opdatering beskæftiger p.t. seks ordbogsredaktører og datalingvister, og det samlede årlige støttebehov ligger dermed på 3,5-4 mio. kr., hvortil kommer IT-drift, dvs. i alt ca. 4,5 mio. kr.

Hidtil har *Den Danske Ordbog* været finansieret af Kulturministeriet og Carlsbergfondet i fællesskab. Den seneste bevilling fra Kulturministeriet – 1,5 mio. kr. pr. år i perioden 2016-19 – udløber ved årsskiftet, og Carlsbergbevillingen løber frem til 2021.

I betragtning af ordbogens udprægede public service-funktion forekommer det fornuftigt at der anvendes offentlige midler til finansiering af ordbogsarbejdet. Det er da også sådan man ser på det i vore nabolande. I både Tyskland, Norge og Sverige er der for nylig igangsat omfattende digitale ordbogsprojekter med offentlig finansiering.

Men udgiften behøver ikke alene ligge hos Kulturministeriet. I vores øjne er det fuldt så velbegrunderet at finansieringen deles mellem Kulturministeriet, Undervisningsministeriet og Forskningsministeriet.

Sprogteknologi

Endelig vil vi gerne gøre opmærksom på det sprogteknologiske og forskningsmæssige aspekt af ordbogsarbejdet. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab er formentlig den institution i landet der ligger inde med flest dansksproglige data i form af tekstkorpora og ordbogsressourcer der er struktureret og bearbejdet så de kan anvendes i computerprogrammer.

Danmark er for lille et sprogområde til at private firmaer selv vil binde an med at opbygge de nødvendige dansksprogede dataressurser til udvikling af maskinoversættelse, talegenkendelse, stavkontroller, spil, søgemaskiner o.l. Vi søger i vidt omfang at stille vores dataressurser til rådighed for firmaer og forskere for dermed at bidrage til udviklingen af dansksprogede produkter og services.

Men også denne dimension af ordbogsarbejdet mister sin værdi hvis ikke ordbogen vedligeholdes.

En dynamisk resurse

Den Danske Ordbog er den mest benyttede vidensresurse om det danske sprog. Hvis vi også fremover skal kunne tilbyde let tilgængelig og lodig information om ordene og deres brug, kræves en relativ beskedne, men stabil økonomisk støtte.

Det er en afgørende fordel ved den løbende redigering at ordbogen til enhver tid kan oplyse om aktuel sprogbrug. Ovenikøbet kan den arbejdsindsats der lægges i at holde ordbogen opdateret, på lang sigt vise sig at være en økonomisk fordel. Trykte ordbøger – og trykte opslagsværker i det hele taget – har deres tid, og på et vist tidspunkt er de så forældede at der må investeres anseelige summer i at producere nye udgaver forfra. Digitale opslagsværker kan derimod undgå forældelse og forblive aktuelle hvis blot der investeres relativt beskedne beløb i deres fortløbende opdatering.

27.6.2019

Karen Skovgaard-Petersen

Direktør, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

